

TOTEM

Tidsskrift ved Religionsvidenskab,
Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet
Nummer 33, forår 2014
© Tidsskriftet og forfatterne, 2014

Originalsprogsopgave Græsk

Paulus – Kristi udsending

Af stud. mag. Mia Leth Frisch Hvid

Indhold

1. Oversættelse af 2 Kor 5, 11-21	3
2. Parafrase af 2 Kor 5, 11-21	3
3. Tekstkritisk undersøgelse af vers 11 og 19-20	5
4. Kommenterende gennemgang af 2 Kor 5, 11-21	6
4.1 Præsentation og forsvar for apostolatet	7
4.2 Apostolatets grundlag i Kristi soningsdød	9
4.3 Erkendelsestransformationen og Paulus' rolle heri	10
4.4 Det kontraktuelle forhold og forligelsen mellem Gud og mennesker	11
4.5 Den apostoliske opgave	12
5. Diskussion: Apokalyptik og platonisk dualisme hos Paulus	13
6. Litteraturliste	18

1. Oversættelse af 2 Kor 5, 11-21

11 Idet vi altså kender til frygt for Herren, søger vi at overtale mennesker, men vi er blevet tydelige for Gud. Og jeg håber, at det også er blevet tydeligt i Jeres samvittigheder. **12** Vi anbefaler ikke igen os selv overfor Jer, men vi giver Jer anledning til ros for vores skyld, for at I kan have noget over for dem, som roser sig ved ansigtet og ikke ved hjertet. **13** For enten vi var ude af selv, var det for Gud? Eller vi er besindige, er det for Jer. **14** For Kristi kærlighed tvinger os, idet vi har besluttet dette, at er én død for alles skyld, er de alle døde. **15** Og han døde for alles skyld, for at de levende ikke længere skal leve for sig selv, men for ham som døde og opvæktes for deres skyld. **16** Derfor kender vi fra dette nu ingen efter kødet. Og hvis vi har kendt Kristus efter kødet, kender vi nu ikke længere. **17** Så hvis nogen er i Kristus, er han en ny skabning. Det gamle er forgået, se det nye er blevet til. **18** Og alle ting er fra Gud, ham som forligte os med sig selv gennem Kristus, og gav os forligelsens tjeneste. **19** Fordi Gud i Kristus forligede sig selv med verden, idet han ikke regnede dem deres synder, men gav os forligelsens ord. **20** Vi er altså udsendinge for Kristi skyld, ligesom Gud trøster gennem os. Vi beder for Kristi skyld, forlig Jer med Gud. **21** Han som ikke kendte synd, har han gjort til synd for vores skyld, for at vi skal være Guds retfærdighed i ham.

2. Parafrase af 2 Kor 5, 11-21

Kontekst: Forud for nærværende tekstuddrag er det tydeligt, at Paulus og hans nærmeste medarbejdere har mødt modstand mod dem og deres apostolat. Paulus forsøger løbende gennem brevet at forsvare de anklager, der møder dem, og dette bliver specielt tydeligt i den modstilling mellem Kristus- og Mosestraditionen, som han opstiller i de forudgående kapitler. I 2 Kor 5,11-21 fortsætter Paulus forsvaret og dette gennem forkyndelsen af korsordets centrale budskab.

Vers 11-13: Præsentation og forvar for apostolatet

Paulus henvender sig i vers 11 til korinthermenigheden med håbet om, at det er blevet tydeligt for dem, at han og hans nærmeste medarbejdere ikke agerer i det skjulte på trods af tidligere anklager herom. På samme måde som de træder tydeligt frem for Gud, agerer de ligeledes tydeligt over for menigheden. Paulus følger i vers 12 denne cementering af deres troværdighed op med argumentet for, hvorfor korintherne bør rose sig af ham som deres nærmeste apostel. Hermed får de nemlig mulighed for at gå

ind på de samme præmisser som ”dem, som roser sig ved ansigtet og ikke ved hjertet”, hvormed de befinder sig i en retorisk stærkere position end disse andre.

Inden Paulus påbegynder forkyndelsen om Kristi soningsdød, understreger han i vers 13, at korintherne kan regne med en besindig og rationel adfærd fra apostlenes side. For den ekstatiske adfærd er alene knyttet til forholdet til Gud.

Vers 14-15: Forkyndelsen om Kristi soningsdød

Paulus henviser i vers 14 og 15 til beretningen om Kristi soningsdød, om ham som døde for alles skyld. Paulus refererer hermed til budskabet om, at menneskenes synder døde med Kristus på korset. Med denne henvisning som argumentation følger han i vers 15 op med påmindelsen om, ”at de levende ikke længere skal leve for sig selv”. Hermed minder Paulus korintherne om, at de bør leve et altruistisk liv i Kristus, i troen og med hans gerning som forbillede herfor.

Vers 16-17: Nyskabelsen som følge af Kristi død

Som en yderligere understregning af Kristi autoritet fortsætter Paulus i vers 16 med at fortælle, at de ikke længere kender Kristus efter kødet, underforstået at Kristi død har givet dem mulighed for en ny form for erkendelse. I vers 17 viderefører han denne tankegang, og han argumenterer for, at et liv i Kristus vil være et helt nyt liv i denne erkendelse.

Vers 18-19: Guds forligelse med menneskene

Med baggrund i beretningen om Kristi soningsdød kan Paulus nu fortsætte vers 18 med at henvise til Gud som afgørende aktør i denne gerning. Han forklarer i vers 19 desuden konsekvensen heraf som menneskenes mulighed for forligelse med Gud, da deres synder netop døde med Kristus på korset. Samtidig understreger Paulus, at forligelsens tjeneste er dem givet af Gud.

Vers 20-21: Den apostoliske opgave eksekveres

Paulus kan på baggrund af denne forkyndelse nu understrege apostlenes særlige rolle som Kristi udsendinge, og i vers 20 dermed udføre den apostoliske opgave: at opfordre korintherne til at forlige sig med Gud. Denne opfordring legitimerer han i vers 21 med en påmindelse om, at Kristus døde for menneskenes skyld, idet han påtog sig deres synder, hvorfor de nu kan leve et retfærdigt liv i ham.

3. Tekstkritisk undersøgelse af vers 11 og 19-20

Nestle-Aland benytter i 2 Kor 5,11 det finite verbum *παίθωμεν*. I det tekstkritiske apparat anføres det dog, at enkelte håndskrifter foreslår den alternative læsemåde *παίθωμεν*. Forskellen på disse to former er, at hvor verbet *παίθωμεν* står i præsens, *indikativ*, aktiv, 1. person, pluralis, står *παίθωμεν* i *konjunktiv*. At vælge denne læsemåde, frem for den af Nestle-Aland foreslåede, medfører den konsekvens for indholdsforståelsen, at den søgte overtalelse af mennesker skal forstås som noget futurisk frem for noget præsens. De håndskrifter, der foreslår konjunktiven, er Papyrus^{46.99}, P, Ψ og minuskelhåndskrifterne 629 og 2464 (inkludativ nogle få andre), samt enkelte Vulgata manuskripter. Den alternative læsemåde bygger altså kun på få og mindre håndskrifter, hvorfor Nestle-Alands valg af læsemåden *παίθωμεν* bør ses som et udtryk for, at de største og ældste kilder foretrækkes. At enkelte kilder alligevel bygger på læsemåden ”*παίθωμεν*”, kan muligvis forklares ved det faktum, at historiens afskrivningsprocesser kan have resulteret i visse tekstændringer, muligvis grundet ubevidst forveksling af bogstaver (Ejrnæs 1998, 802). Denne argumentation anføres, da forskellen umiddelbart ikke synes at kunne forklares ved principperne om *lectio brevior* eller *lectio difficilior*.

I 2 Kor 5,19-20 er der flere tekstkritiske elementer at bemærke. Det første er at finde i slutningen af vers 19, hvor det senere håndskrift Papyrus⁴⁶ præciserer τὸν λόγον som το εὐαγγέλιον. Derudover foreslår flere håndskrifter at erstatte samme tekststykke med en kombination heraf, nemlig εὐαγγελίου τον λόγον. Disse er majuskelhåndskriftet D*, F og G, samt minuskelhåndskriftet a. Desuden tilføjer D* den bestemte artikel του, således at den alternative læsemåde bør være του εὐαγγελίου τον λόγον. Det foreslås i slutningen yderligere at tilføje εὐαγγελίου i sin akkusativ form, εὐαγγέλιον, hvormed at dette fungerer som en apposition til τὸν λόγον. Denne tilføjelse findes i majuskelhåndskrifterne D*, F og G. Det faktum, at Nestle-Aland *ikke* vælger disse foreslåede læsemåder, kan forklares ved henvisning til princippet om *lectio brevior*, altså reglen om at den korteste tekst er at foretrække (ibid., 802). Argumentet herfor er, at det er lettere at forestille sig, hvordan man i tekstoverleveringen har føjet tekstelementer til frem for at have skåret disse fra.

Sluttelig bør det noteres, at håndskrifterne Papyrus⁴⁶, D*, F, G, Ψ og b udelader konjunktionen ”οὐν” fra begyndelsen af vers 20. Konsekvensen herved er, at

den sammenfattende funktion, som "οὐν" har, ikke medtages i den alternative læsemåde. At Neste-Aland alligevel vælger at medtage denne konjunktion kan sandsynligvis forklares ved, at denne læsemåde bygger på nogle af de største og ældste kilder, bl.a. Papyrus³⁴, Codex Sinaiticus (Σ), Codex Vaticanus (B), med flere.

4. Kommenterende gennemgang af 2 Kor 5, 11-21

Forud for 2 Kor 5,11 bliver det klart, at Paulus flere gange har mødt modstand mod sit apostolat; en modstand som han gennem brevet løbende forsøger at afværge i et samtidigt forsøg på at legitimere sin person. Forsøget på en sådan legitimering udfolder Paulus eksempelvis i 2 Kor 4,2, hvor han understreger, at det netop er *sandheden*, han og hans nærmeste medarbejdere bringer for dagen, og dette endda med Gud som vidne herpå. Derudover beretter Paulus i 4,7-10 endvidere om, hvordan de udfører denne tjeneste på trods af lidelser, og i 4,15 hvordan de er blevet pålagt opgaven at udbrede budskabet om Jesu død til gavn for menneskene.

Paulus søger, i første del af kapitel 5, desuden at understrege vigtigheden af, at korintherne tilslutter sig Kristus, hermed underforstået ligeledes Paulus, i både gerning og troen herpå, da de derved sikrer sig en evig bolig i himlene. På denne baggrund synes 2 Kor 11-21 altså at fungere som en form for konklusion på den redegørelse og forsvar for apostolatet, som Paulus påbegynder i 2 Kor 2,14 (Legarth 2004, 101).

At Paulus i 2 Kor 5,11-21 forsøger både at præsentere og legitimere sit apostolat samtidig med, at han forkynder det centrale budskab om Kristi død og Guds forligelse med menneskene, ses tydeligt i strukturen for dette tekstuddrag. De første vers, vers 11-13, fokuserer nemlig på Paulus, hans nærmeste medarbejdere og apostolatet. Dette ses udtrykt gennem de personlige pronominer ἡμεῖς, ἐγώ og ὑμεῖς, der fungerer som verbernes implicite subjekter. I de efterfølgende vers, vers 14-19, skifter fokus fra Paulus' egen person og apostolatet til at omhandle budskabet om Kristi soningsdød, og den heraf muliggjorte forligelse mellem Gud og mennesker. Sluttelig vender Paulus i vers 20-21 tilbage til formålet ved apostolatet, nu med baggrund og autoritet i den præsenterede beretning om Gud og Kristus. Med skiftende fokus væver Paulus altså legitimerende forsvaret ind i beretningen om Kristi død på korset og Guds efterfølgende forligelse.

4.1 Præsentation og forsvar for apostolatet

Med konjunktionen οὐν begynder 2 Kor 5,11 som en sammenfatning af det forudgående, hvorfor "τὸν φόβον τοῦ κυρίου" bør opfattes i forbindelse med talen om Kristi domstol i vers 10 (Furnish 1984, 322). Men hvilken karakter har da denne frygt? Og hvorfor vælger Paulus sådan et markant udtryk om det, der synes at være grundlaget for hans¹ apostolat? Ifølge Ralph Martin præsenterer Paulus her frygten som et grundlæggende element i troen, da denne netop sikrer det rette forhold til Gud og Kristus (Martin 1986, 120). Med denne henvisning styrker Paulus altså apostolatets troværdighed over for korintherne, og bringer dem samtidig i en situation, hvor et angreb mod denne påstand og Paulus ligeledes vil være et angreb mod Gud.

Paulus præsenterer efterfølgende apostolatets grundlæggende opgave, nemlig "ἀνθρώπους πείθομεν" (Legarth 2004, 196). Med denne formulering afslører Paulus, ifølge Ben Witherington, sig selv som retoriker, da denne kunst fornemmeste opgave netop er overtalelse af tilhørerne, læserne (Witherington 1995, 392). Det forekommer dog umiddelbart ikke som det smarteste træk at afsløre sig selv som retoriker, når man samtidig søger accept af ens troværdighed. Men idet at denne overtalelse hviler på frygten for Gud, og at alle ting er tydelige for Ham, skal overtalelsen netop ikke forstås som bedrageri (Furnish 1984, 322). Hermed kan Paulus bruge denne formulering i sin redegørelse for apostlens opgave og samtidig sikre sig, at korintherne ikke senere kan beskyldte ham for at tale utroværdigt eller skjult. Dette understreges endvidere af det følgende: "θεῷ δὲ πεφανερώμεθα". Hermed introducerer Paulus et centralt verbum i dette tekstuddrag, nemlig φανερώω. Paulus' valg af netop dette verbum skal sandsynligvis ses som et led i forsøget på afværge nogle af de anklager, han tidligere er blevet mødt med, og som specielt efter kapitel 9 bliver rettet mod ham, nemlig anklagerne om hans utroværdige person. Ved at referere til sig selv som tydelig for Gud understreger han sit ethos og troværdighed, og sikrer samtidig, at enhver anklage mod ham, endnu engang, bliver en direkte anklage mod Gud. Det er hverken første eller sidste gang, at Paulus benytter dette tydelighedsmotiv, og en nærmere redegørelse og diskussion heraf vil blive behandlet i afsnit 5.

I vers 11b forekommer et fortællerskifte. Fra at have brugt 1. person pluralis om sig selv og sine nærmeste medarbejdere, skifter Paulus for en kort

¹ Hvis ikke andet nævnes, så er Paulus' nærmeste medarbejdere *inkluderet*, når Paulus i dette afsnit omtales i singularis. Argumentet herfor er, at han ved personskiftet i vers 11 eksplicit giver udtryk for en forskel mellem "jeg" og "vi".

bemærkning nu til 1. person singularis. Dette fortællerskifte skal muligvis ses som et udtryk for Paulus' personlige interesse i, at korintherne indser hans troværdige person. Hans person og apostolat er blevet accepteret af Gud, og han udtrykker her ydmygt et håb om, at korintherne vil gøre det samme (ibid., 323).

Paulus fortsætter i vers 12 med at afvise tidligere anklager mod ham og sine nærmeste medarbejdere. Med den adversative konjunktion *ἀλλὰ* understreger Paulus, at de netop handler uselvvisk og med tanke på korintherne, når de giver dem anledning til ros, da de dermed retorisk vil stå stærkere og ikke uden modstand "*πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ μὴ ἐν καρδίᾳ*". Hermed bringer Paulus en tredje part på banen i det, der synes at omhandle en konflikt mellem ham og korintherne, hvorfor det tyder på, at denne tredje part har en afgørende rolle heri. At tolke dette "dem" som Paulus' modstandere bakkes op af Furnish, der skriver "This is the second place in the letter where Paul provides some fairly direct description of his rivals in Corinth" (ibid., 324). Den første gang Paulus nævner disse er i 2 Kor 3,1. Paulus omtaler her i vers 12 sine modstandere som dem, der roser sig *ἐν προσώπῳ*, og følger dermed op på den kritik, han tidligere har fremsat. I de forudgående kapitler er det nemlig tydeligt, hvordan Paulus forsvarer sig selv og apostolatet gennem den modstilling, at han hører Kristustraditionen til i modsætning til modstanderne, der tilhører Mosestraditionen: den der er det ydre bogstavs pagt i modsætning til den indre Åndens (2 Kor 3,6), den hvis jordiske bolig er skrøbelig og forgængelig i modsætning til den himmelske, uforgængelige bolig hos Gud (2 Kor 5,1). Paulus' kritik af modstandernes ydre ros er altså samtidig en kritik af deres tilknytning til Mosestradition. Dette vil dog ligeledes behandles yderligere i afsnit 5.

Vers 13 er unægtelig et vanskeligt vers. Paulus opstiller her en kontrast mellem to forskellige sindstilsande, der synes bestemt af, hvorvidt de er tilknyttet Gud eller mennesker, nærmere bestemt korintherne. Men hvad skal dette betyde? Hvorfor har Paulus behov for at nævne dette? Ralph Martin argumenterer for, at Paulus hermed opstiller en kontrast mellem en ekstatiske og rationel adfærd, og at hvad enten han befinder sig i den ene eller anden tilstand er det med henblik på andre, hvormed han understreger sin uselviske person (Martin 1986, 126). Desuden synes han, med henvisning til sin rationelle opførsel over for korintherne, endnu engang, at forsøge at

cementere sin troværdighed og tydelighed. Den ekstatiske tilstand er nemlig alene knyttet til Gud, og henvisningen hertil fungerer muligvis som et bevis for hans særlige religiøse status (Furnish 1984, 323), hvormed han kan legitimere sin rolle som apostel.

4.2 Apostolatets grundlag i Kristi soningsdød

Med vers 14 bevæger Paulus sig ind på forkyndelsen af budskabet om Kristi soningsdød. Den uselviskhed og tydelighed over for korintherne han har givet udtryk for i de tre forudgående vers, præsenterer han nu som en konsekvens af den kærlighed Kristus viste menneskene ved sin død på korset (Legarth 2004, 200). Paulus og hans nærmeste medarbejders rolle som apostle legitimeres altså af Kristus og hans soningsdød. I udlægningen heraf benytter Paulus det markante verbum *συνέχω*, og placerer dermed sig selv i en underlegen situation i forhold til Kristus; apostlenes handlinger er dem påtvunget af Kristi kærlighed. Samtidig med denne selvfornedrelse, placerer han ligeledes korintherne i et taknemmelighedsforhold til Kristus, og dermed til Paulus selv, da han jo netop er Kristi apostel. Kristus døde for alles skyld ved at sone menneskenes synder på korset, således at Gud kunne forlige sig med dem, hvormed de i sidste ende kan blive frelst ved Dommedag. Og det er netop denne gerning, Paulus er blevet påtvunget at forkynde, hvorfor han handler i uselviskhed for korinthernes skyld, når han udfører sin apostoliske opgave (ibid., 201). Paulus lægger hermed et retorisk pres på korintherne, da en afvisning af denne påstand, vil være en afvisning af Kristi kærlighed.

Paulus påbegynder vers 15 med gentagelsen: *”καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν”*, og understreger hermed vigtigheden af Kristi soningsdød. Med henvisning hertil anslår Paulus efterfølgende et tema om altruisme i kontrast til en tidligere eksisterende egoisme, markeret med adverbiet *μηκέτι* : *”ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν”*. Som konsekvens af den symbolske død i vers 14, bør *οἱ ζῶντες* her opfattes som dem, der lever et liv fri fra synden (Martin 1986, 132). At leve for Kristus er at leve for andre, hvilket Paulus forbilledligt allerede har tydeliggjort gennem henvisningerne til at leve sit liv som Kristi apostel for korinthernes skyld (Furnish 1984, 329).

Det altruistiske tema understreger Furnish med påstanden om, at Kristi soningsdød ligeledes førte til en tro på fællesskabet (ibid., 328). At Paulus opfordring i vers 15, om at leve for andre, skal ses som et forsøg på at bringe korintherne til en tro

på fællesskabet, kan muligvis forklares med påstanden om, at Paulus her benytter *den deliberative tale* som retorisk virkemiddel. Denne tale kendetegnes ved at være rettet mod fremtiden med det formål at få folk til at ændre adfærd. En underkategori til denne genre er *homoniatalen*, som sigter mod, at tilhørerne skal opnå en fælles erkendelse (Martin 1994, 37). Paulus synes at udnytte denne retoriske genre i både 1. og 2. Korintherbrev. I 1. Korintherbrev fungerer talen som retorisk virkemiddel i forsøget på at forene de sociale fraktioner, Paulus her præsenterer. Dette er specielt tydeligt i 1 Kor 1,10, hvor Paulus opfordrer til, at de, frem for splittelser, tyr til holde sammen i tanke og sind. I 2. Korintherbrev udnyttes talen nærmere som et led i kampen om at få korintherne til at tilslutte sig ham og apostolatet. I begge tilfælde er det dog klart, at Paulus drager nytte af homoniatalen som middel til at forene tilhørerne, læserne, i én og samme erkendelse, hvormed han kognitivt kan opnå kontrol over dem.

At Paulus benytter homoniatalen i vers 15, når han berører temaet om det altruistiske liv i Kristus, underbygger med Dale Martin: "Thus, yielding to the other and giving up one's private interest for the sake of the common good is a regular theme of homonia speeches" (ibid., 41).

4.3 Erkendelsestransformationen og Paulus' rolle heri

Paulus fører beretningen om korinthernes nye liv i Kristus videre med, i vers 16 og 17, at behandle det helt centrale spørgsmål om erkendelsens modus og diskussionen om, hvorvidt der erkendes *κατὰ σάρκα* eller *κατὰ πνεῦμα*.

Det er i denne forbindelse afgørende, hvorvidt man forstår det personlige pronominal *ἡμεῖς* (v. 16) eksklusivt eller inklusivt. Forstår man det inklusivt til at vedrøre hele den troende menighed, som Furnish argumenterer for (Furnish 1984, 329), giver Paulus tale i 1 Kor 4,1 umiddelbart ikke mening. Her siger Paulus nemlig, under overskriften "Apostlenes tjeneste", ifølge den danske Bibel: "Sådan skal man betragte os: som Kristi tjenere og som forvaltere af Guds hemmeligheder". Denne apostoliske tjeneste synes umiddelbart meningsløs i det tilfælde, at de troende allerede *har* erkendt *κατὰ πνεῦμα*, og dermed indset Guds hemmelige visdom. Betragter man derimod *ἡμεῖς* som eksklusivt at omhandle Paulus og muligvis hans nærmeste medarbejdere, kommer vers 16 til at fungere som en yderligere legitimering af apostolatet, da apostlene hermed understreger deres overlegne rolle over for korintherne, som dem der kan bringe korintherne fra en erkendelse *κατὰ σάρκα* til

erkendelse *κατὰ πνεῦμα*, og dermed mod frelsen. Dette argumenterer Henrik Tronier for med påstanden om, ”at transformationen til den egentlige virkelighed af fylde og frelse hænger uløseligt sammen med en transformation af subjektets erkendelse og fortolkningsaktivitet” (Tronier 1994, 9).

Som opfølgning på den forudgående forkyndelse om Kristus, argumenterer Paulus i vers 17 for, at Kristus er den afgørende aktør i denne erkendelsestransformation, og at transformationen netop er grundlaget for det nye liv hos ham. Med dette liv som *καινή κτίσις* vil man blive i stand til at kende Guds hemmelige visdom, og dermed forstå, at jordiske værdier ikke har nogen betydning (Furnish 1984, 329). Paulus afslutter vers 17 ved at løfte individets transformation op på et universelt niveau til en altomfattende transformation, hvor *ἀρχαία* kontrasteres med *καινά* markeret med interjektionen *ἰδοὺ*.

4.4 Det kontraktuelle forhold og forligelsen mellem Gud og mennesker

I de forudgående vers har Paulus forkyndt budskabet om Kristi afgørende rolle i korinthernes mulighed for et nyt liv i troen. I vers 18 skifter Paulus fokus ved nu at markere Gud som den afgørende initiator i denne proces (Witherington 1995, 396). Dette udtrykker Paulus gennem sætningen ”*τὰ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ*”, hvorfor også Kristusprojektet udspringer fra Gud.

Paulus bringer efterfølgende temaet om *καταλλαγή* op, og placerer hermed endnu engang sig selv i en uundværlig position over for korintherne. Forlig forudsætter et brud mellem to parter (undervisningsnotat), og Paulus henviser her til det brud, der fandt sted mellem Gud og mennesker ved syndefaldet. Med baggrund i sin apostoliske rolle placerer Paulus nu indirekte sig selv som mediator og fredsmægler i denne forligssituation med henvisning til Gud, der ”*δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς*”, hvorfor korinthernes mulighed for forligelse med Gud afhænger af Paulus og hans nærmeste medarbejdere.

Ved kaldelsen i dåben indtræder korintherne i et nyt kontraktuel forhold² til Gud, Destinatøren. I *initialfasen* accepterer Destinatøren, korintherne, gennem modaliteten ”villen” at leve det liv i Kristus, som apostlene har forkyndt. I den efterfølgende *handlingsfase* er det korinthernes opgave at efterleve og dermed

² Den overordnede struktur for dette narrative program er hentet fra artiklen ”Påtvungen gavmildhed i 2. Korintherbrev” af Anders Klostergaard Petersen, se litteraturliste.

aktualisere dette liv. Sluttelig skal dommen over korintherne eksekveres af Gud³ i *domsfasen*. At korintherne overhovedet har muligheden for at indtræde i dette forhold er en konsekvens af Kristi soningsdød, da Gud hermed "μη λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα", som Paulus udtrykker det i vers 19. Her løfter han desuden individets forligelse op til at omfatte hele verdens forligelse med Gud, og legitimerer samtidig apostolatet med henvisning til, at τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς er blevet dem givet af Gud (v. 18).

4.5 Den apostoliske opgave

Fra fokus på forkyndelsen om Gud og Kristus vender Paulus i vers 20 tilbage til mere direkte at tale om sin rolle som apostel. Paulus legitimerer meget klart og sammenfattende denne rolle ved udsagnet: "Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν". Hermed konkluderer Paulus på den forudgående forkyndelse om den altruistiske livsførelse i Kristus, og understreger, at også deres apostolat er af en sådan uselvisk karakter. Samtidig, men dog mere indirekte, cementerer Paulus ligeledes sit ethos og apostlenes overlegne status over for korintherne ved brug af verbet πρεσβεύω. Heri gemmer der sig nemlig substantivet πρεσβεία, og at Paulus vælger netop denne betegnelse om sig selv, forklarer Legarth således: "Paulus benytter en politisk udtryksform og anvender den om sit apostolat. Han er ambassadør, sendebud, gesandt. Paulus står i tjeneste for Kristus, og som repræsentant for Kristus taler han med Kristi autoritet" (Legarth 2004, 211). Med dette formelle ordvalg understreger Paulus altså både sin autoritet som apostel og sit personlige ethos.

Paulus afslutter vers 20 med en direkte opfordring til korintherne: "καταλλάγητε τῷ θεῷ". Hermed eksekverer han den apostoliske opgave, som han indirekte præsenterede i vers 18-19, nemlig opgaven som mediator at bringe korintherne ind i det kontraktuelle forhold til Gud, som, muliggjort af Kristi soningsdød, kan føre dem mod frelsen. Denne opfordring synes dog at have karakter af en okkultering (undervisningsnotat). Argumentationen i 2. Korintherbrev afslører, at korinthernes kritik af Paulus er stor, hvilket det løbende forsvar for hans person og apostolatet ligeledes vidner om. Opfordringen i dette vers synes derfor at dække over en egentlig opfordring til, at korintherne bør forlige sig med Paulus, og dette ved at tilknytte sig hans apostolat. Retorisk skjuler han denne opfordring ved at løfte

³ På baggrund af Paulus' udsagn i 2 Kor 5,10 tyder det dog på, at Kristus, og ikke Gud, bør betragtes som Destinatøren i dette kontraktuelle forhold.

misforholdet mellem ham og korintherne op til at omhandle et misforhold mellem dem og Gud. Og endnu engang legitimerer han denne opfordring på baggrund af det taknemmelighedsforhold til Kristus, han har bragt korintherne i; for deres forligelse bør ske ”ὑπὲρ Χριστοῦ”.

I konklusionen i vers 21 binder Paulus hele historien sammen ved implicit at referere til både Adam, ham der bragte synden til verden, Kristus, der påtog sig denne for menneskes skyld, og til menneskene, der som et resultat af denne proces nu har muligheden for at leve i retfærdighed og fri fra synd hos Kristus.

”τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν” bør forstås, som ham der ikke *gjorde* synd (Legarth 2004, 212), altså Kristus, men netop blev gjort *til synd* for de troendes skyld. Som tidligere påpeget var Gud initiator for denne proces, men det interessante at bemærke her er, at Paulus næsten tingsliggør Kristus ved at betegne ham som ἁμαρτία i modsætning til ἀμαρτωλός. Kristus var altså ikke blot én blandt synderne, men netop hele menneskeheds synd, og med hans død på korset døde også synden. Gud sendte altså Jesus til verden for herigennem at omgøre Adam-projektet, da ”den guddommelige retfærdighed ved Jesus’ død har fået, hvad den tilkommer (v. 25b-26), hvorfor den selvsamme retfærdighed efter Jesus’ død overføres til dem, der tror på Jesus” (Bilde 2001, 370). Med vers 21 understreger Paulus altså endnu engang den taknemmelighedsgæld korintherne står i over for Kristus, men udtrykker samtidig også, at korintherne jo netop kan modtage Guds retfærdighed ved at leve deres liv i ham. Og da Paulus frem mod dette vers har argumenteret for, at han gennem sin apostoliske tjeneste netop repræsenterer Kristus her på jorden, vil en accept af og tilknytning til Paulus ligeså være en tilknytning til Kristus, hvormed korintherne vil modtage den guddommelige retfærdighed. Paulus’ forsøg på at vinde korintherne på sin side når altså her sit endeligt i forbindelse med dette tekstuddrag. Dog ender konflikten med korintherne og kampen med modstanderne ikke her, og Paulus må fortsat forsvare sig selv og apostolatet som 2. Korintherbrev skrider frem.

5. Diskussion: Apokalyptik og platonisk dualisme hos Paulus

I forbindelse med det ovenfor gennemgåede tekstuddrag pointerer Paulus allerede i vers 11, hvad der synes at være et gennemgående motiv i hans breve til korinthermenigheden; nemlig motivet om det tydelige i modsætning til det skjulte.

Forklaringen på, at dette motiv går igen hos Paulus, skal sandsynligvis findes i samtidens religiøse og filosofiske strømninger, da både den jødiske apokalyptik og den græsk-hellenistiske transcendentalfilosofi, nærmere bestemt den hos Platon, synes at fokusere på samme motiv. Dette vender jeg tilbage til.

Allerede i 1 Kor 1,18 introducerer Paulus korintherne for motivet, da han her påbegynder en redegørelse for den *værdiomkalfatring*, om hvilken korintherne må gøre sig begreb for at kunne forstå Guds visdom. Ifølge denne er alt det, der tillægges positiv værdi i den jordiske verden dårskab for Gud, mens at alt det, der opfattes negativt netop er positivt i den himmelske verden. Den jordiske verden står altså i diametral modsætning til den himmelske. Denne visdom er dog skjult for dem, der ikke tilknytter sig Kristus, og Paulus' opgave som apostel er at forkynde den, hvilket han gør klart i 1 Kor 4,1. Men den gruppe, for hvem korsordet er dårskab, vil fortages, i modsætning til den, som har forstået, at det er Guds kraft; de vil blive frelst.

Med denne værdiomkalfatring vender Paulus op og ned på de statusbegreber, der dominerer i samtiden, og fortsætter i 1 Kor 1,22 med at rejse kritik mod to af befolkningsgrupperne: jøderne, der kræver tegn, og grækerne, der søger visdom. I modsætning hertil placerer Paulus sig ved alene prædiker korsordet. Det bliver altså klart her, hvordan Paulus retter kritik mod de grupperinger, der netop søger ydre statusbegreber som tegn og visdom⁴. Den samme kritik, retter Paulus indirekte mod sine modstandere i 2 Kor 5,12, hvor han betegner dem, som dem der roser sig *ἐν προσώπῳ* i modsætning til dem, der roser sig *ἐν καρδίᾳ*. Endnu engang omhandler Paulus' kritik altså, at ydre statusbegreber tillægges positiv værdi. I den tekstkritiske gennemgang argumenteres der for, at disse ydre statusbegreber ligeledes er knyttet til Mosestradition, som Paulus netop kritiserer for at være bogstavets pagt, der roser sig *ἐν προσώπῳ*, i modsætning til Kristustradition, der kan rose sig *ἐν καρδίᾳ* af at være Åndens pagt (2 Kor 3,6). Og i forbindelse med motivet om det skjulte og det tydelige er det netop interessant at se nærmere på den kritik, Paulus retter mod Mosestraditionen i begyndelsen af 2. Korintherbrev.

Paulus kritiserer i 2 Kor 3,7 og 3,13 Mosestraditionen for den skjulthed, der hvilede over den, fordi Israels børn, grundet det slør der lå over Moses' ansigt, ikke

⁴ Paulus underminerer ikke sin egen argumentation ved at rette kritik mod grækernes søgen efter visdom, da denne netop er den *jordiske* visdom, og ikke den *himmelske*, som Paulus forkynder (undervisningsnotat).

kunne se det. Paulus fornægter i disse vers ikke Mosestraditionen, men understreger, at denne var mangelfuld og kortvarig, og knytter netop denne kritik til påstanden om Moses' skjulthed. I 2 Kor 3,12 understreger Paulus, i modsætning hertil, det håb om evig herlighed, som Kristustraditionen kan bryste sig af, da de netop "går åbent til værks" med "utilsløret ansigt" (2 Kor 3,18), for sløret "fjernes først i Kristus" (2 Kor 3,14). Paulus argumenterer altså for, at Kristustraditionens tydelighed sikrer den, der tilslutter sig et liv i Kristus, den evige herlighed og en evig bolig i himlene (2 Kor 5,1).

Som tidligere præsenteret forsvare Paulus sig selv og apostolatet i 2 Kor 5,11 gennem brugen af verbet φανερώω, hvormed Paulus altså ligeledes benytter dette tydelighedsmotiv legitimerende i forhold til sin apostoliske tjeneste.

Gennem læsning af Korintherbrevene bliver det tydeligt, hvordan der i Paulus' diskurs synes at eksistere en gennemgående dualisme fremstillet i modsætningspar som eksempelvis det indre og det ydre, og det skjulte og det tydelige. Som kort introduceret kan dette have sin forklaring i samtidens religiøse og filosofiske strømninger. Det er nemlig den samme dualisme, der gør sig gældende i Platons filosofi. På samme måde som Paulus retter kritik mod dem, der tillægger det ydre og jordiske værdi, er Platons budskab i sin berømte hulelignelse (Ræder 1992, 88-91) netop, at alt det, der hører den jordiske verden til alene er fænomener, skyggebilleder. Den virkelige og sande visdom skal findes i idéernes verden, ækvivalent til Paulus' himmelske. Desuden kan Paulus' fremstilling af det indre i modsætning til det ydre ses udtrykt hos Platon som kontrasten mellem sjæl og legeme. Ligesom sjælen vil befries fra det dødelige jordiske legeme, og fortsat eksistere i idéernes verden (Grøn 1983, 341), vil også Kristustraditionen, den indre Åndens pagt, eksistere i evighed hos Kristus, i modsætning til den ydre bogstavets pagt, Mosestraditionen, der vil forgå (2 Kor 5,1-9). Og da disse pagters overlevelse synes at være knyttet til, hvorvidt de agerer i det skjulte eller tydeligt (jf. ovenstående påstand), kan kontrasten herimellem ligeledes forbindes til den platoniske dualisme, som en forskel mellem det tydeliges, idéerne, evige eksistens og det skjultets, fænomenerne, forsvinden.

Platons kontrast mellem idéernes- og fænomenernes verden og Paulus' kontrast mellem den jordiske og den himmelske er den samme som den, der optræder i samtidens apokalyptiske strømninger, her som en kontrast mellem den nuværende og transcendent virkelighed (Hallbäck 1998, 33) . Som filosofens rolle, hos Platon, er at

opøve menneskets erkendelsesniveau, således at den sande visdom i idéernes verden bliver kendt, er det apostlens rolle, hos Paulus, at bringe menneskene fra en erkendelse *κατὰ σάρκα* til en erkendelse *κατὰ πνεῦμα*, hvormed de vil indse Guds hemmelige visdom, og på samme måde er det profetens rolle, i apokalyptikken, at åbenbare de apokalyptiske hemmeligheder (ibid., 33) for menneskene. Hos alle tre retninger er det altså målet, at mennesket gennem en form for erkendelsestransformation kan frelses fra den jordiske verdens fængsel, hvor den sande visdom er skjult, til en verden hvor den sande visdom træder tydeligt frem.

Det tydelige har altså en hel central rolle i Paulus' argumentation om Kristustraditionen, dennes overlegenhed, og hans eget apostolats legitimering. Derfor er det også interessant, hvordan Paulus samtidig synes at knytte troen til *det usynlige* (2 Kor 4,18) og til *det, der ikke kan ses* (2 Kor 5,8). Dette synes umiddelbart modstridende, og slår man "usynlig" op i ordbogen⁵, karakteriseres dette da også som noget skjult. Hermed synes Paulus' kritik af Mosestraditionens skjulthed at være den samme som den, der netop karakteriserer Kristustraditionens tro. Et forsvar for denne umiddelbart modstridende argumentation kan *muligvis* findes i tanken om værdiomkalfatringen (1 Kor 1,18 ff). Da synlige ydre tegn synes at have høj status i den jordiske verden, er disse netop ikke knyttet til Kristustraditionens tro, der derimod kendetegnes ved det usynlige, for "det synlige varer jo kun en tid, det usynlige evigt" (2 Kor 4,18). Men denne argumentation efterlader dog endnu spørgsmålet vedrørende, om motivet om det tydelige og det skjulte således ikke burde være underlagt samme værdiomkalfatring? Paulus synes umiddelbart ikke at give svaret herpå i sin argumentation, men hans kraftige understregning af Kristustraditionens tydelighed kan muligvis ses som et udtryk for, at han i den nærværende konflikt med korinthermenigheden (jf. den kommenterende gennemgang) er nødsaget til at gå ind på *deres* præmisser for at understrege sit ethos og troværdighed og hermed henvisne til, at han og hans nærmeste medarbejdere fremstår tydeligt for Gud, og dermed ikke holder noget skjult, hverken for Ham eller korintherne (2 Kor 5,11).

Det gennemgående motiv om det tydelige og det skjulte hos Paulus synes altså at have sin oprindelse i samtidens religiøse og politiske strømninger. Paulus

⁵ <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=usynlig>

udnytter motivet til at opstille et kontrastforhold mellem en tydelige og uforgængelig Kristustradition og en skjult og forgængelig Mosestradition. At ydre statusbegreber har stor værdi i den jordiske verden forklares gennem henvisning til tanken om værdiomkalfatring, og denne samme tanke kan muligvis forklare den umiddelbart modstridende argumentation om, at troen på Kristus skulle være knyttet til det usynlige og skjulte, som Paulus netop kritiserer. Paulus indser sandsynligvis også det faktum, at eftersom korinthermenigheden endnu ikke har opnået erkendelsen *κατὰ πνεῦμα*, er han nødsaget til at bevæge sig ind på deres retoriske præmisser i sit forsvar for forkyndelsen af Kristustraditionen, hvorfor han endnu engang tyr til at understrege, at intet holdes skjult for hverken Gud eller korintherne, men at alt netop træder tydeligt frem.

6. Litteraturliste

Bibelen

1998 *Bibelen*, Det Danske Bibelselskab, København

Bilde, Per

2001 *En religion bliver til – En undersøgelse af kristendommens forudsætninger og tilblivelse indtil år 110*, Forlaget ANIS, Frederiksberg

Ejrnæs, Bodil

1998 ”Tekstkritik”, *Gads Bibel Leksikon*, G.E.C Gads Forlag, København, 802

Furnish, Victor Paul

1984 *II Corinthians – The Anchor Bible*, Doubleday, New York

Grøn, Arne *et al.*

1983 ”Platon”, *Politikens filosofi leksikon*, Politikens Forlag A/S, København, 337-342

Hallbäck, Geert

1998 ”Apokalyptik”, *Gads Bibel Leksikon*, G.E.C Gads Forlag, København, 33-34

Legarth, Peter V.

2004 *Andet Korintherbrev*, Credo Forlag, København

Martin, Dale B.

1994 *The Corinthian Body*, Yale University Press, New Haven og London

Martin, Ralph P.

1986 *World Biblical Commentary, Vol. 40: 2 Corinthians*, Word Books, Waco, Texas

Nestle-Aland

1993 *Novum Testamentum Graece*, 27. revidierte Auflage, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart

Petersen, Anders Klostergaard

2011 ”Påtvungen gavmildhed i 2. Korinterbrev”, *Dansk Teologisk Tidsskrift* 74, 43-58

Ræder, Hans & Carsten Høeg

1992 *Platons Skrifter*, Hans Reitzels Forlag, København

Tronier, Henrik

1994 *Transcendens og transformation i Første Korintherbrev*, Akademisk Forlag A/S, København

Witherington, Ben

1995 *Conflict and Community in Corinth: A Socio-Rhetorical Commentary on 1 and 2 Corinthians*, Wm. B. Eerdmans Publishing Co.